

## YMPÄRISTÖMINISTERIÖN ASETUS RAKENNUSTEN JÄTEVESILAITTEISTOIHIN TARKOITETTUIEN LATTIAKAIVOJEN TYYPPIHYVÄKSYNNÄSTÄ

### 1 Yleistä

Asetusehdotuksella esitetään annettavaksi uusi ympäristöministeriön asetus rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen lattiakaivojen tyyppihyväksynnästä. Ympäristöministeriön asetus annettaisiin eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (jäljempänä *tuotehyväksyntälaki*, 954/2012) 6 §:n 3 momentin, 9 §:n 2 momentin ja 10 §:n 3 momentin nojalla. Asetus olisi puhtaasti kansallista sääntelyä.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 13 §:n mukaan ympäristöministeriö ylläpitää Suomen rakentamismääräyskokoelmaa, johon kootaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annetut rakentamista koskevat säännökset ja rakentamismääräykset sekä ministeriön ohjeet. Suomen rakentamismääräyskokoelmaan voidaan koota myös valtion muiden viranomaisten antamia rakentamista koskevia määräyksiä.

Tuotehyväksyntälain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan sellaiseen rakennustuotteeseen, joka ei kuulu harmonisoidun tuotestandardin soveltamisalaan ja jonka valmistaja ei ole hankkinut tuotteelleen eurooppalaista teknistä arviointia rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 mukaisesti (jäljempänä *rakennustuoteasetus*). Tuotehyväksyntälaki sisältää vapaaehtoiset kansalliset menettelyt rakennustuotteiden kelpoisuuden osoittamiseen silloin, kun tuotetta ei CE-merkitä rakennustuoteasetuksen mukaisesti.

Tuotehyväksyntälain 3 §:n mukaan rakennustuotteen kansallinen kelpoisuus voidaan todeta tyyppihyväksynnällä, varmennustodistuksella tai valmistuksen laadunvalvonalla. Kansallisia menettelyjä ei voida soveltaa rakennustuoteasetuksen kanssa päällekkäin. Jos tuote kuuluu hEN:n soveltamisalaan on rakennustuote CE-merkittävä. Lattiakaivoille ei ole annettu harmonisoitua eurooppalaista tuotestandardia, joten CE-merkintä harmonisoidun tuotestandardin perusteella ei ole vielä mahdollinen. Näin ollen lattiakaivojen olennaiset tekniset vaatimukset joudutaan määrittelemään toistaiseksi kansallisesti.

Tyyppihyväksynnästä on säädetty tuotehyväksyntälain toisessa luvussa. Tuotehyväksyntälain 6 § 1 momentin mukaan rakennustuotteen kelpoisuus todetaan tyyppihyväksynnällä, jos rakennustuote teknisiltä ominaisuuksiltaan vaikuttaa merkittävästi rakennuskohteen olennaisten teknisten vaatimusten täyttymiseen, rakennustuotetyyppiä käytetään laajasti ja tyyppihyväksynnällä voidaan yksinkertaistaa tai yhtenäistää rakennusvalvontaviranomaisen toimenpiteitä.

Tuotehyväksyntälain 5 §:n mukaan tyyppihyväksynnän myöntää ympäristöministeriön valtuuttama tyyppihyväksyntälaitos. Erityisten syiden vuoksi tyyppihyväksynnän voi myöntää myös ympäristöministeriö.

Lattiakaivojen voidaan katsoa kuuluvan tuotehyväksyntälain 6 § 1 momentin määritellyn piiriin. Lattiakaivojen osalta kansallinen tuotehyväksyntämenettely on tyyppihyväksyntä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 117 c §:n 3 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä rakennukselta edellytettävistä terveellisyyteen liittyvistä fysikaalisista, kemiallisista ja mikrobiologisista olosuhteista, taloteknisistä järjestelmistä ja laitteistoista sekä rakennustuotteista. Edellä mainitun valtuutuksen nojalla on annettu rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen lattiakaivojen olennaisista teknisistä vaatimuksista ympäristöministeriön asetus (483/2019). Tyyppihyväksynnän antamisen edellytys on, että tuotteelle on säädetty olennaiset tekniset vaatimukset.

Tyyppihyväksynnällä voidaan osoittaa, että tuotteelle asetetut tekniset vähimmäisvaatimukset (olennaiset tekniset vaatimukset) täyttyvät. Tyyppihyväksynnällä voidaan lisäksi myös varmennetusti osoittaa eräiden lisäominaisuuksien tai vähimmäisvaatimuksia tiukempien arvojen täyttyminen. Tyyppihyväksyntä edellyttää laadunvalvonnan varmentamista.

Tuotehyväksyntälain 38 §:n mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteiden mukaisesti voidaan käyttää myös muussa Euroopan yhteisön jäsenmaassa tai Turkissa voimassa olevien EN- tai muiden standardien mukaisia lattiakaivoja, jos niiden kelpoisuuden käyttökohteessa on katsottu vastaavan Suomessa edellytetyjä vaatimustasoja.

## **2 Yksityiskohtaiset perustelut**

### **1 §. Asetuksen soveltamisala**

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisala.

### **2 §. Määritelmät**

Pykälässä säädettäisiin vesilukon sulkevan syvyyden sekä kannen, vapaa-aukon ja kiristysrenkaan määritelmät.

### **3 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen**

Pykälässä todettaisiin tyyppihyväksynnän tarkoitus.

### **4 §. Pintojen ominaisuudet**

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivo ulkonäön tarkastuksesta.

### **5 §. Rakenne ja mitat**

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon rakenteen ja mittojen tarkastuksesta sekä lattiakaivon asennattavuuden tarkastuksesta.

## 6 §. Vesilukko

Pykälässä säädettäisiin vesilukon sulkevan syvyyden ja sen paineenvaihtelun sietokyvyn mittauksesta ja vaatimuksista.

Lattiakaivon vesilukon on kestävä paineenvaihtelua, ettei vesilukko pääse tyhjeneeseen viemärintijärjestelmän aiheuttaman paineenvaihtelun johdosta.

Paineenvaihtelukoe voidaan toteuttaa esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohdan 5.3.2 mukaisesti.

## 7 §. Tukkeutumisen estäminen

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon puhdistettavuuden tarkastuksesta ja puhdistuvuuden testauksesta.

Kokeet voivat perustua esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohtaan 4.2.

## 8 §. Materiaalit ja lämpötilankestävyys

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon materiaalien ja lämpötilankestävyyden tarkastuksesta.

Materiaalitietojen perusteella lattiakaivoista arvioidaan korroosionkestävyys sekä kemikaalien tarkoituksenmukainen kestävyys.

Kokeet voivat perustua esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohtaan 5.5.

## 9 §. Kannen kuormituskestävyys

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon kannen kuormituskestävyyden testauksesta ja vaatimuksista.

Kuormitusluokka on oleellinen, kun määritetään lattiakaivon käyttökohde. Testaukset ja määritykset voidaan tehdä esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohdan 5.6 mukaisesti.

## 10 §. Mekaaninen lujuus

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon korokerenkaan ja lattiakaivon mekaanisen lujuuden testauksesta ja vaatimukset.

Lattiakaivon ja siihen liitettävien osien on kestävä käyttötarkoituksen mukaista mekaanista kuormitusta. Kokeella varmistetaan lattiakaivon ja kororenkaan kiinnityksen pysyvyys mahdollisten lattian aiheuttamien sivuttaisvoimien varalta.

Testaukset ja määritykset voidaan tehdä esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohdan 5.7 mukaisesti.

## 11 §. Tiiviys

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivolle tehtävistä tiiviyskokeista ja vaatimuksista.

Testaukset ja määriykset voivat perustua esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohtaan 8.

#### 12 §. Virtaamat

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivon virtaaman mittauksesta.

Virtaamatestaus tulee tehdä lattiakaivon mukana toimitettavan kannen kanssa todellisen virtaama-arvon saavuttamiseksi.

Tetaus ja määriyt voi perustua esimerkiksi standardin SFS-EN 1253-1 kohtaan 5.9.

#### 13 §. Vesilukoton lattiakaivo

Pykälässä säädettäisiin vesilukottoman lattiakaivon eli niin sanotun kuivakaivon testauksesta.

Testaus ja määriyt voi perustua esimerkiksi standardiin SFS-EN 1253-2.

#### 14 §. Merkintä

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivojen merkintöjen tarkastuksesta. Merkintöjen perusteella on voitava jäljittää lattiakaivon valmistaja.

#### 15 §. Tyypitetaus

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivojen tyypitetauksesta, jolla varmennettaisiin, että lattiakaivot täyttävät niille säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset.

Valmistajan on toimitettava testauslaboratoriolle tuotepiirustukset, materiaalitiedot ja -todistukset sekä asennus- ja huolto-ohjeet, jotta lattiakaivon ilmoitettuja ja testattuja toiminnallisia sekä teknisiä ominaisuuksia voidaan verrata keskenään.

#### 16 §. Tyypihyväksyntään liittyvä laadunvalvonta

Pykälässä säädettäisiin lattiakaivojen laadunvalvonnasta.

Tuotehyväksyntälain 10 §:n 1 momentin mukaan tyypihyväksytyn rakennustuotteen laadunvalvonnan varmistuksella varmistetaan, että rakennustuote täyttää vaatimukset, jotka sille on asetettu tyypihyväksyntää koskevassa asetuksessa ja tyypihyväksyntäpäätöksessä. Laadunvalvonnan varmentaminen koostuu valmistajan omasta tuotannon laadunvalvonnasta ja laadunvalvonnan varmentajan suorittamasta tuotannon laadunvalvonnan varmentamisesta. Tuotehyväksyntälain 10 §:n 2 momentissa säädetään sisäisen laadunvalvonnan varmentamisesta.

Tuotehyväksyntälain 10 §:n 2 momentin mukaan laadunvalvonnan varmentajan suorittamaan tuotannon laadunvalvonnan varmentamiseen kuuluu tuotannon ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastus sekä tuotannon sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta, arviointi ja hyväksyminen. Laadunvalvontasopimuksessa määritellään valmista-

jan sisäisen laadunvalvonnan sisältö ja laadunvarmentajan toimesta suoritettavat tarkastukset ja testaukset siinä laajuudessa, kuin ne on tyyppihyväksyntäasetuksessa edellytetty.

Tehtaan sisäisen laadunvalvontajärjestelmän dokumentaatiolla varmistetaan yhdenmukainen vaatimustenmukaisuuden arviointi ja mahdollistetaan tuotteen vaadittujen ominaisuuksien saavuttaminen sekä tehdään laadunvalvonnan tehokkaan toiminnan tarkastus. Esimerkiksi standardin EN ISO 9001 mukaisen laadunvalvontajärjestelmän ja sen mukaan toteutetun sisäisen laadunvalvonnan katsotaan täyttävän sisäisen laadunvalvonnan vaatimukset.

## 17 §. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Ympäristöministeriön asetus lattiakaivojen tyyppihyväksynnästä (2006) 15.6.2006 on kumoutunut 31.12.2017 maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetulla lailla (958/2012). Lain siirtymäsäännöksen mukaan kyseisen lain voimaan tullessa voimassa olleita Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuja määräyksiä voidaan soveltaa kunnes uudet säännökset on annettu, enintään kuitenkin viiden vuoden ajan edellä mainitun lain voimaantulosta noudattaen kyseisen lain voimaan tullessa voimassa ollut 13 §:n 3 momenttia. Edellä mainittu maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.1.2013.

Ympäristöministeriön asetus lattiakaivojen tyyppihyväksynnästä, lattiakaivojen tyyppihyväksyntä (2006) 15.6.2006, kumoutui 31.12.2017, mutta sen perusteella annetut tyyppihyväksynät jäävät voimaan määräaikansa loppuun saakka. Tyyppihyväksyntä on voimassa kuitenkin enintään viisi vuotta kerrallaan.

## 3 Asetusehdotuksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole suoranaisia hallinnollisia vaikutuksia. Asetusehdotus helpottaa rakennusvalvontaviranomaisten työtä ja on omiaan yhdenmukaistamaan tulkintoja. Valmistajille aiheutuvien kustannusten ei oleteta kasvavan verrattuna aiemmin Suomessa käytettyihin lattiakaivojen sertifiointimenettelyihin. Asetusehdotus helpottaa lattiakaivojen pääsyä Suomen markkinoille, lisää kilpailua ja tätä kautta alentanee rakentamisen kustannuksia.

## 4 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriön virkatyönä yhteistyössä VTT Expert Services Oy:n (nyk. Eurofins Expert Services Oy) kanssa.

## 5 Lausunnot

Asetusehdotus oli lausunnolla 6.11.–5.12.2018. Lausuntoja pyydettiin seuraavilta tahoilta: Aalto yliopisto, konetekniikan laitos, Allergia- ja astmaliitto ry, Boverket Sverige, Cupori Oy, Espoon kaupungin rakennusvalvonta, Eurofins Expert Services Oy, Helsingin kaupungin rakennusvalvonta, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Insinööritoimisto Granlund, Insinööritoimisto Äyräväinen, Inspecta Sertifiointi Oy, Kiwa, Sverige, LVI-Tekniset Urakoitsijat ry, maa- ja metsätalousministeriö, Metalliteollisuuden Standardisointiyhdistys ry, Metsta, Muoviteollisuus ry, NCC Oy, oikeusministeriö, Optiplan Oy, Oras Oy, Oulun kaupungin rakennusvalvonta, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry, Rakennusteollisuus RT ry, Rakennustuoteteollisuus RTT ry, RISE, Sverige, Scandinavian Copper Development Assosiation, Sintef, Norge, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen LVI-yhdistysten liitto SuLVI, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry, Talotekninen teollisuus ja kauppa ry, Talotekninen teollisuus ja kauppa ry, Tampereen kaupungin rakennusvalvonta, Tampereen teknillinen yliopisto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL, Turun kaupungin rakennusvalvontavirasto, Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukes, työ- ja elinkeinoministeriö, Uponor Oy, Vahanen Talotekniikka Oy, valtiovarainministeriö, Vantaan kaupungin rakennusvalvonta, Vantaan kaupungin ympäristökeskus, Vesi-instituutti, SAMK, VVS Föreningen i Finland rf, YIT Rakennus Oy.

Asetusluonnoksesta saatiin yhteensä kuusi lausuntoa. Yleisesti lausunnoissa pidettiin asetusluonnosta hyvänä ja asetuksen antamista alalle tarpeellisena. Lausunnoissa esitettiin joitain teknisluontoisia täsmennysehdotuksia.

## 6 Komission teknisten määräysten ilmoitusmenettely

Lausuntokierroksen jälkeen asetusluonnosta muokattiin ja täsmennettiin. Päivitetty luonnos lähetettiin talvella 2018 notifiointiin, jonka odotusaika päättyi 21.3.2019. Ilmoitusmenettelyn aikana ei annettu lausuntoja.

## 7 Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä asetuksen teknisen luonteen vuoksi.